

nejbližší lokality jsou známy v Českém lese. (Na tyto údaje upozornila kolegyně N.Gutzerová).

Orthotrichum urnigerum Myr. - Šumava: skupina Knížecího stolce, vrch Černý les (1007) poblíž obce Záhvozdí (ca 10 km JV Volar), na vrcholové skalce, exp. Z, ca 1000 m n.m., c.sp., 17.9.1992 leg. Z.Soldán et V.Tikalová, herb. PRC et herb. V.T. Na Šumavě je znám jediný doklad tohoto šurpku, a to Podpěrův nález z r. 1898 na blízkém vrcholu Hvězda. Dle sdělení p. M.Vondráčka nebyl tento druh v Čechách ani na Moravě posledních 50 let sbírán!

Pseudobryum cinclidioides (Hüb.) T.Kop. - Šumava: rezervace Mrtvý luh (asi 4 km J Volar), ca 740 m n.m., 23.5.1992 leg. Z.Palice, herb. Z.Palice a herb. Z.Soldán. - Bukovské vrchy: rezervace Bahno (asi 2 km SZ obce Nová Sedlice), ca 620 m n.m., jeden z dominantních druhů celé rezervace, 14.7.1992 leg. Z.Soldán, herb. PRC. Nepříliš častý druh č. *Mniaceae*.

Splachnum ampullaceum Hedw. - Šumava: rezervace Mrtvý luh (asi 4 km J Volar), na rašelině v březovém hájku na okraji rašelinisté poblíž zastávky Dobrá na Šumavě, 740 m n.m., c.sp., 19.9.1992 leg. J.Váňa, herb. PRC. Nepříliš častý, někdy koprofilní druh č. *Splachnaceae*.

Evernia divaricata (L.) Ach. - Šumava (7249a): rezervace Jelení luh SSZ vrcholu Plechého, *Pinus mugo*, 920 m n.m., 15.9.1992 leg. R.Dětinský, herb. R.D. Dnes již vzácný, kriticky ohrožený druh.

Parmelia pokornyi (Koerb.) Szat. - stř. Čechy (6049d): diabasové skalky nad Zdicemi, 320 m n.m., 24.10.1992 leg. J.Liška. Fytogeograficky zajímavý teplomilný druh.

ZPRÁVY ZE SEKCE

Anketa o tváři Bryonory, která proběhla v květnu 1990 (viz Bryonora 4: 7) ukázala určité náměty na zlepšení jejího obsahu. Z nejvíce požadovaných námětů se nám podařilo uvést v život bibliografii významných zahraničních prací bryologických i lichenologických, otevřeli jsme novou rubriku zajímavých nálezů, každé číslo má uveden obsah rovněž v angličtině. Nejnápadnější změnu doznala vlastní tvář Bryonory - tedy formální úprava, což bylo umožněno rozšířením a využitím nových technik, velkorysostí Botanického ústavu ČSAV a v neposlední řadě i velkou ochotou a obětavostí T.Herbena při vlastní realizaci. Od 5. čísla se přešlo na zmenšený formát A5 oboustranně tištěný (počítačová předloha rozmnožovaná xeroxem), od 7. čísla byla předloha tištěná laserovou tiskárnou a od 8. čísla pak laserovým proporcionálním tiskem umožňujícím i velkou škálu různých typů písma, tj. v konečném výsledku jako klasický knihtisk. Kromě toho vyšlo i zvláštní číslo jako sborník referátů z bryologicko-lichenologických dnů ve Smolenicích, kde jednotlivé příspěvky byly v angličtině nebo němčině s obrázky (z praktických důvodů bylo ponecháno řadové číslování, tj. číslo 9).

Nová tvář Bryonory ovšem s sebou přináší výrazně vyšší finanční zátěž. Od letošního roku byly vybírány příspěvky ve výši 30,- Kčs. Naší zásadou vždy bylo podložit finanční požadavky na členy vyšší kvalitou - tedy nejdříve zvýšit kvalitu a pak platit, což ovšem v konečném důsledku obnáší "jet na dluh". Přestože placení příspěvků mělo za následek očekávané snížení členské základny (odpadlo 6 členů), má v současné době naše sekce 47 členů. Pro zajímavost uvádíme vývoj členské základny: v roce založení sekce 32 členů, v r. 1989 41 členů (a 6 zahraničních spolupracovníků), v r. 1990 42 (14 zahr.), v r. 1991 41 (16 zahr.). Na příspěvcích včetně dobrovolných darů bylo vybráno celkem 1300,- Kčs - všem dárcům náleží náš

děk! Nicméně současná finanční bilance sekce je v pasívu, proto jsme navrhli **členské příspěvky pro rok 1993** - i s ohledem na zvýšené poštovné - ve výši **40,- Kčs**. Tuto částku, prosíme, zasílejte **dr. Haně Franklové (botanické odd. Národního muzea, 252 43 Prácheň)**, která bude v budoucnu pečovat o finanční záležitosti sekce.

Z dalších vylepšení požadovaných v anketě zůstává větší podíl odborných článků a zprávy o činnosti jednotlivých členů, což ovšem závisí na aktivitě členů sekce. Opět tedy vyzýváme: pište odborné články (velmi žádané jsou určovací klíče), pošlete rovněž zprávy o vaší činnosti (účast na konferencích, exkurze, přednášková či jiná pedagogická činnost, příprava rukopisných materiálů apod.).

Problémy státoprávního uspořádání se odrážejí rovněž v organizaci naší sekce. Od příštího roku bude nástupnickou organizací ČSBS Česká botanická společnost. Některé právní aspekty nástupnictví a začlenění naší sekce nejsou ještě zcela jasné, a proto bylo funkční období současného výboru sekce prodlouženo o 1 rok; nové volby budou uspořádány korespondenčním způsobem. Všichni však máme zájem na udržení a dalším prohlubování odborných i osobních kontaktů jak mezi bryology a lichenology, tak mezi Čechy a Slováky. A tak věříme, že i přes určité zvýšení členských příspěvků členská základna se výrazněji nezmění. Rovněž věříme, že i náš zpravodaj Bryonora překoná současné potíže finančního zajištění a na jaře opět vyraší dalším číslem. Další bryologicko-lichenologické dny se budou pravděpodobně konat ve Vysokých Tatrách.

Nabízíme možnost odkoupení starších čísel Bryonory (č.1-8) za cenu 10 Kčs za jeden výtisk. Obsáhlý sborník ze Smolenic s referáty v angličtině a němčině (Bryonora 9) stojí 30 Kčs. Zájemci necht' napíšu na adresu J.Lišky.

Přijměte upřímné pozvání na jarní akci bryologicko-lichenologické sekce **KURS URČOVÁNÍ RAŠELINÍKŮ,**

o jehož odbornou stránku bude dbáti prof. J.Vaňha, DrSc. S organizačními záležitostmi se pak s důvěrou obraťte na adresu: Z.Soldán, katedra botaniky PŘF UK, Benátská 2, 128 01 Praha 2 (příp. tel. 297941-3134). Pravděpodobný termín konání je sobota 27.3. 1993, nejspíše od 10 hodin (případně již 13.3.) na katedře botaniky PŘF UK, Benátská 2, Praha 2. Po kratší úvodní přednášce bude následovat demonstrace čs. rašeliníků s důrazem na determinaci a ekologii (též možnost získání srovnávacího materiálu!). Důležité upozornění! Počet účastníků kursu je limitován kapacitou praktické místnosti, větší nadějí na účast proto budete mít, přihlásíte-li se u organizačního vedoucího co nejdříve, nejpozději ale do konce roku. Přednost budou mít pochopitelně členové sekce. Bude-li větší zájem, bude uspořádán další kurs v pozdějším (zřejmě podzimním) termínu. Přihlášení účastníci březnového kursu obdrží další upřesňující informace.

Na požádání pracovní skupiny pro makrofyta při ČSBS se uskutečnil v termínu 23.-24.5.1992 na terénní stanici BÚ ČSAV Třeboň-Halámky určovací kurs vodních a mokřadních mechorostů. Organizačně celý kurs zajišťovali pracovníci BÚ ČSAV v Třeboni S.Husák a L.Adamec a odborně celý kurs vedl I.Novotný. Byla demonstrována serie devatenácti druhů, jejichž doklady si mohli účastníci odnést pro srovnávací účely. V rámci kursu proběhla také bryologická exkurze do okolí rybníka Černičný.

Ivan Novotný

V rámci floristického kursu ČSBS ve Volarech (5.-11.7.1992) se pro značný zájem účastníků pravidelně uskutečňovaly též kryptogamologické exkurze pro začátečníky, vedení zajišťovali J.Liška (lišejníky), Z.Soldán a L.Pujmanová (mechorosty) a J.Holec (houby). Navštívili jsme za hojné účasti (počet účastníků kolísal mezi 7 až 25!) některé atraktivní lokality Sumavy, např. 6.7. rezervaci Medvědice a Stožecké

skály, 7.7. vedla exkurze z Nového Údolí na Třístoličnick, 8.7. jsme prošli Medvědí stezku a 9.7. jsme měli možnost botanizovat na Kamenném moři u Plešného jezera a na vrchovišti Rakouská louka a na závěr opět ztéci Třístoličnick. 10.7. se konala společná exkurze s fanerogamologickou skupinou do bývalého vojenského prostoru Boletice. Floristického kursu se také zúčastnili manželé Pospíšilovi, exkurze na Třístoličnick dále M.Vondráček. Vzhledem k tomu, že při exkurzích aktivně vystupovaly i další členky naší sekce M.Zmrhalová a N.Gutzerová, bylo v závislosti na charakteru trasy exkurze a počasí demonstrováno denně 50 až 100 objektů. Ukazuje se, že o mechorosty a lišejníky je v širších botanických řadách velký zájem, takže tyto specializované exkurze v rámci floristických kursů se pomalu stávají tradicí. Příští rok bude floristický kurs v Kokořínských hvozdech.

Lenka Pujmanová

Podzim a bryologicko-lichenologické dny patří již delší dobu každoročně k sobě. Letos proběhly v termínu 28.9.-1.10.1992 ve Svatém Petru u Špindlerova mlýna pod oblými vrcholy Krkonoš. Dvacetětří účastníků se sjelo ze všech částí Československa a tři pracovníci přijeli také z Německa. V konferenční části odeznělo ve dvou dnech 10 bryologických a lichenologických referátů. Zvlášť by bylo možno jmenovat referáty týkající se přírodního bohatství Krkonoš a problematiky jeho ochrany (J.Štursa), dále pak lichenoflóry (J.Liška) a bryoflóry (Z.Pilous) Krkonoš. Další tématickou skupinu reprezentovaly dva lichenologické referáty týkající se bioindikace znečištění ovzduší pomocí lišejníků (P.Scholz: Epiphytische Flechten und Luftbelastung in Sachsen-Anhalt; P.Anděl: Bioindikace imisí v horských oblastech). Ze zbývajících dvou lichenologických referátů se jeden týkal fyto geografie (J.-G. Knoph: Die Flechte Porpidia albocoeulescens in Europa) a druhý postavení lichenologie u nás (Z.Černohorský). Další bryologické referáty lze rozdělit do dvou skupin. První představovaly referáty řešící problematiku určitých druhů na našem území (Z.Soldán: Octodicerias fontanum a jeho šíření; I.Novotný: Mech Saelania glaucescens v Československu); druhou tvořily referáty týkající se bryoflóry určité oblasti (H.Franklová: Bryoflóra Ještědského hřbetu; M.Dědečková: Současný stav bryologického výzkumu CHKO Moravský kras). F.Müller prezentoval poster na zabývající se mapováním ohrožených mechorostů Saska. Otázka vícejazyčnosti účastníků byla řešena tlumočením referátů do češtiny, němčiny, příp. angličtiny.

Úternímu a středečnímu exkursnímu programu přálo, jak už bývá na našich setkáních dobrým zvykem, relativně pěkné počasí. Exkurze měly obvykle společný začátek a délku trasy odpovídající především zdravotní jednotlivých účastníků. Jedna exkurze do vysokých Krkonoš měla jako výchozí bod Pec pod Sněžkou a pokračovala přes Rudník, druhá začínala na hřebenech Krkonoš na Špindlerovce. Menší bryologická skupina navštívila úsek mezi Špindlerovým mlýnem a Labskou soutěskou, kde geologický substrát představovaný ortorulami s vločkami krystalických vápenců podmiňoval náhlé střídání basických a acidofilních druhů.

V závěru byl program zpestřen promítáním diapozitivů z lichenologické konference v Lundu (J.Liška) a z lichenologických exkursí po mediteránu (A.Vězda). Na videu jsme měli možnost shlédnout také dva krátké filmy z biologické expedice na Špicberky, které se zúčastnili organizátoři 5. bryologicko-lichenologických dnů Z.Soldán a J.Liška. Poslední den se uskutečnil slavnostní večer na rozloučenou.

Z atmosféry celého setkání vyplynula potřeba, která byla vyjádřena v rámci jednání sekce také slovně, totiž každoročního konání této akce. Kromě umožnění nezbytných odborných kontaktů taková setkání zmírňují nepřijemné důsledky specializace v dnešní době nezbytné, které charakterizuje P.Eisner (Rady Čechům jak se hravě přiučit češtině, Odeon 1992) takto: "Právě vzdělanec naší kultury a civilizační éry je zcela generálně člověk fragmentární a mutilovaný, člověk kusy

zmrzačený odbornictvím, k němuž jej víc a více nutí neúprosný řád našeho života, dělba práce v moderní společnosti. A odbornictví, každé, je tyran sveřepý a žárlivý. Učiní člověka šafářem, poklasným, třebaš i zemanem na malilinkatém políčku, ale vydědí jej z ostatního života i světa."

Ivan Novotný

Dne 24.11. se ve spolupráci se západočeskou pobočkou ČSBS uskutečnila lichenologická exkurze do okolí Zdic. Demonstrována byla lišejníková flóra na betonových zídkách, na diabasových skalkách nad Zdicemi a na bulizníkové Vraní skále (*Dimelaena oreina* a *Acarospora oxytona*). Exkurzi vedl J.Liška, mechorosty demonstroval M.Vondráček; celkově se zúčastnilo 7 osob.

Noví členové

Jako noví členové se přihlásili zájemci o bryologii M.Dědečková, R.Dětinský, P.Hájek, B.Trávníček a V.Tíkalová. Adresy viz seznam na konci tohoto čísla. Rovněž upozorňujeme na změnu adres J.Dudy, A. Hanzalové a V.Trávníčkové (viz tamtéž).

O D E Š L I

OVE ALMBORN (30.7.1914 - 6.3.1992)

Švédský lichenolog, zabýval se taxonomií a nomenklaturou, dále fytogeografií i ekologií, podrobněji studoval lišejníkovou flóru jižní Afriky. Téměř celou svoji životní dráhu strávil na universitě v Lundu, kde také zemřel. Velkou péčí a úsilím věnoval budování herbářů Botanického musea, jehož lichenologické sbírky patří v současnosti mezi největší, nejkvalitnější a nejlépe spravované na světě. Pro hluboké a encyklopedické znalosti z celé botaniky byl velkou autoritou, díky veselé a družné povaze měl široký okruh přátel po celém světě.

jl

SINSKE HATTORI (10.8.1915 - 12.5.1992)

Přední světový hepaticolog známý díky svým širokým aktivitám prakticky v celém botanickém světě. Narodil se v městě Obi v jižní části Japonska a po studiích v Tokiu a kratším pobytu (1941-1945) v National Science Museum v Tokiu se do rodného města vrátil a od roku 1946 až do své smrti zde působil jako ředitel Hattori Botanical Laboratory (která se mimo jiné zabývá i pěstováním kryptomerií). V r. 1947 inicioval vznik časopisu Journal of the Hattori Botanical Laboratory, který se stal jedním z nejkvalitnějších bryologických časopisů ve světě a jeho editorem zůstal až do své smrti (do tisku je nyní připraven ročník 72!). Dr. Hattori byl vysoce produktivním vědcem, jeho bibliografie sestává z 383 článků (několik málo je i lichenologických). Úctyhodný je i výčet jeho aktivit v různých orgánech a organizacích: člen a předseda Mezinárodního výboru pro nomenklaturu mechorostů, člen rady pro National Science Museum v Tokiu, prezident Bryologické společnosti Japonska (1978-1979), čestný člen Americké bryologické a lichenologické společnosti (od r. 1955) a Britské Bryologické společnosti (od r. 1980), člen Finské akademie (od r. 1980) atd. Velmi významně se podílel i na editaci exsikatových souborů "Hepaticae Japonicae Exsiccatae" a "Musci Japonici Exsiccati". Dr. Sinske Hattori zemřel náhle na vnitřní krvácení.

(Další viz Bryological Times 68/69: 5, 1992)

zs